PARAMĖLIO 3C GYVENVIETĖ

Džiugas BRAZAITIS, Tomas OSTRAUSKAS

2003 m. Paramėlio 3C gyvenvietėje (Varėnos sav.) buvo ištirtas bendras 400 m^2 plotas. Tyrinėjimus finansavo KVAD. Tyrimų tikslas buvo ištirti vėjo ir vandens erozijos ardomą senovės gyvenvietės dalį karjero pakraštyje ir šlaite. Erozijos procesai prasidėjo gyvenvietės teritorijoje karjero naudotojams kelininkams buldozeriais suformavus nuolaidų šlaitą karjero centro link ir taip sunaikinus gležną smėlio dirvožemio velėną. Bendras 64 m^2 plotas (2x32 m perkasa) buvo ištirta gyvenvietės V dalyje, karjero šlaitu žemyn nuo 2002 m. tyrinėto ploto. Čia buvo aptikta pavienių vėlyvojo paleolito Svidrų kultūros titnago dirbinių ir daugiausia taip pat vėlyvojo paleolito laikotarpio skaldos.

Į R nuo 2002 m. perkasos palei visą karjero Š pakraštį buvo ištirtas bendras 336 m^2 plotas. Tyrimų metu buvo rasta ankstyvojo neolito, vėlyvojo neolito ir greičiausiai žalvario amžiaus titnago radinių koncentracijų su negausiais lipdytinės keramikos, liesintos organinėmis arba mineralinėmis priemaišomis, fragmentais, taip pat pavienių vėlyvojo paleolito Svidrų kultūros ir ankstyvojo mezolito titnago radinių. Visos aptiktos radinių koncentracijos buvo tik iš dalies ištirtos, nes kitos jų dalys liko už perkasų ribos. Nors įvairių laikotarpių archeologinė medžiaga visame ištirtame plote (ir radinių koncentracijose) buvo susimaišiusi, tačiau, žinoma, galima išskirti atskirų laikotarpių medžiagos koncentracijas, titnago apdirbimo vietas (skaldyklas), gyvenamąsias erdves. Tarp radinių koncentracijų plytėjo erdvės su negausiais ir išvis pavieniais radiniais. Ištirtame plote buvo aptiktas 30–80 cm, o kai kuriuose objektuose – ir storesnis kultūrinis sluoksnis, daugiausia natūraliai miško sąlygomis susiklostę dirvožemio sluoksniai.

Atskirai paminėtina ploto R dalyje ištirta greičiausiai žalvario amžiaus pradžios gyvenamosios vietos dalis. Pagal pavienius, gana lengvai atskiriamus ankstyvojo neolito keramikos ir apdirbto titnago radinius galima teigti, kad šios radinių koncentracijos kompleksas yra beveik be priemaišų. Radinių koncentraciją apsaugojo didžiulė pušis, kurią pabijota nuversti buldozeriais. Šioje vietoje buvo aptiktas tamsiai pilko ir juosvai rudo dirvožemio kultūrinis sluoksnis su lipdytinės keramikos, puoštos pailgų įkartėlių eile, titnago dirbinių ir skaldos bei gausiais perdegusių gyvūnų kaulų fragmentais. Keramika buvo aptinkama iki 53 cm gylio, o pavieniai titnago radiniai ir kauliukai – iki 110 cm gylio. Nors buvo ištirta tik dalis objekto, jį greičiausiai reikėtų interpretuoti kaip gyvenamąją erdvę netoli pastatų ar laužavietės.

PARAMĖLIS 3C SITE

In the site of Paramėlis 3C the total area of 400 m^2 was investigated. The area covered the territory of site now being destroyed by quarry's edge. During the investigations, some parts of site belonging to various periods and distinguishing in find concentrations were

investigated. In 2003 in the investigated area the sparse findings of the Swiderian culture from the late Palaeolithic and those of Pulli type of the early Mesolithic were unearthed. The majority of findings is as follows: handmade ceramics with vegetable or mineral admixture, flint artefacts and crushed stone attributable to the forest region early Neolithic- and late Neolithic – early Bronze Age settlements.

POCIŪNŲ STOVYKLAVIETĖ

Romas JAROCKIS

Pociūnų akmens amžiaus stovyklavietė yra Prienų r., Pociūnų sen., 1,5 km į PV nuo Nemuno ir Garšvės santakos, Nemuno kairiojo kranto terasoje, abipus kelio Pošventis–Pociūnai.

Pociūnų apylinkių archeologiniai radiniai jau yra žinomi nuo XIX a. pabaigos. Tarpukario metais šias apylinkes ne kartą žvalgė K. Jablonskis, pokario metais – R. Rimantienė. 1977 ir 1988 m. Pociūnų akmens amžiaus stovyklos vietą žvalgė MMT archeologai. 1977 m. buvo konstatuota, kad paminklo teritorija ariama, arime matyti intensyvus kultūrinis sluoksnis, aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi. 1988 m. vykusių žvalgymų metu kultūrinis sluoksnis neaptiktas – nuspręsta, kad Pociūnų akmens amžiaus stovyklavietė ariant sunaikinta, o patį objektą siūloma išbraukti iš kultūros paminklų sąrašo. 2002 m. vykusių archeologinių žvalgymų metu buvo konstatuota, kad akmens amžiaus stovyklavietė šiuo metu neardoma, tačiau tiek paminklinis ženklas, tiek paminklo teritorijos ribų ženklai pastatyti ne ties plane pažymėta teritorija, bet kitoje keliuko pusėje esančiame pušyne. Buvo nuspręsta, kad neturint tikslesnių duomenų apie šio paminklo išlikimą, reikėtų čia visų pirma atlikti žvalgomuosius tyrimus ir remiantis šių tyrimų rezultatais spręsti klausimą apie šio objekto įtraukimą į NKVR.

2003 m. Pociūnų akmens amžiaus stovyklos vietoje vykusių archeologinių žvalgomųjų tyrimų tikslas – nustatyti šiuo metu valstybės saugomos akmens amžiaus stovyklos vietos archeologinę bei paminklosauginę vertę. Tyrimų metu saugomoje teritorijoje ir pievoje į V nuo jos maždaug 1,5 ha plote iki įžemio buvo ištirti 25 1x1 m dydžio šurfai, iš viso 25 m² plotas bei žvalgyti į PV ir ŠV nuo tyrimų vietos esantys ariami laukai, maždaug 150x300 m plotas.

Tyrimais nustatyta, kad šiuo metu saugomoje teritorijoje ir pievoje į V nuo jos akmens amžiaus stovyklavietės ar geležies amžiaus gyvenvietės kultūrinio sluoksnio nėra. Šurfuose 3, 5, 9, 13, 17 ariamame sluoksnyje aptikti 6 įvairaus dydžio titnago gabalai neturi apdirbimo požymių. Kiti 6 tokie pat titnago gabalai bei 2 titnago skeltės rastos žvalgant ariamą lauką 200–300 m į PV nuo tyrimų vietos. Šurfe 13 ir ariamuose laukuose surinktos žiestų puodų šukės priskirtinos vadinamajai kaimo keramikai.

POCIŪNAI CAMPSITE

In the Pociūnai the Stone Age camp territory presently under protection and in the meadow westwards from it, in the area of